

TEMA 7: APRENTATATGE I ENSENYAMENT DE L'ESCRITURA

Alberto Vidal Calatayud

TEMA 7: APRENTATGE I ENSENYAMENT DE L'ESCRITURA

Objectius

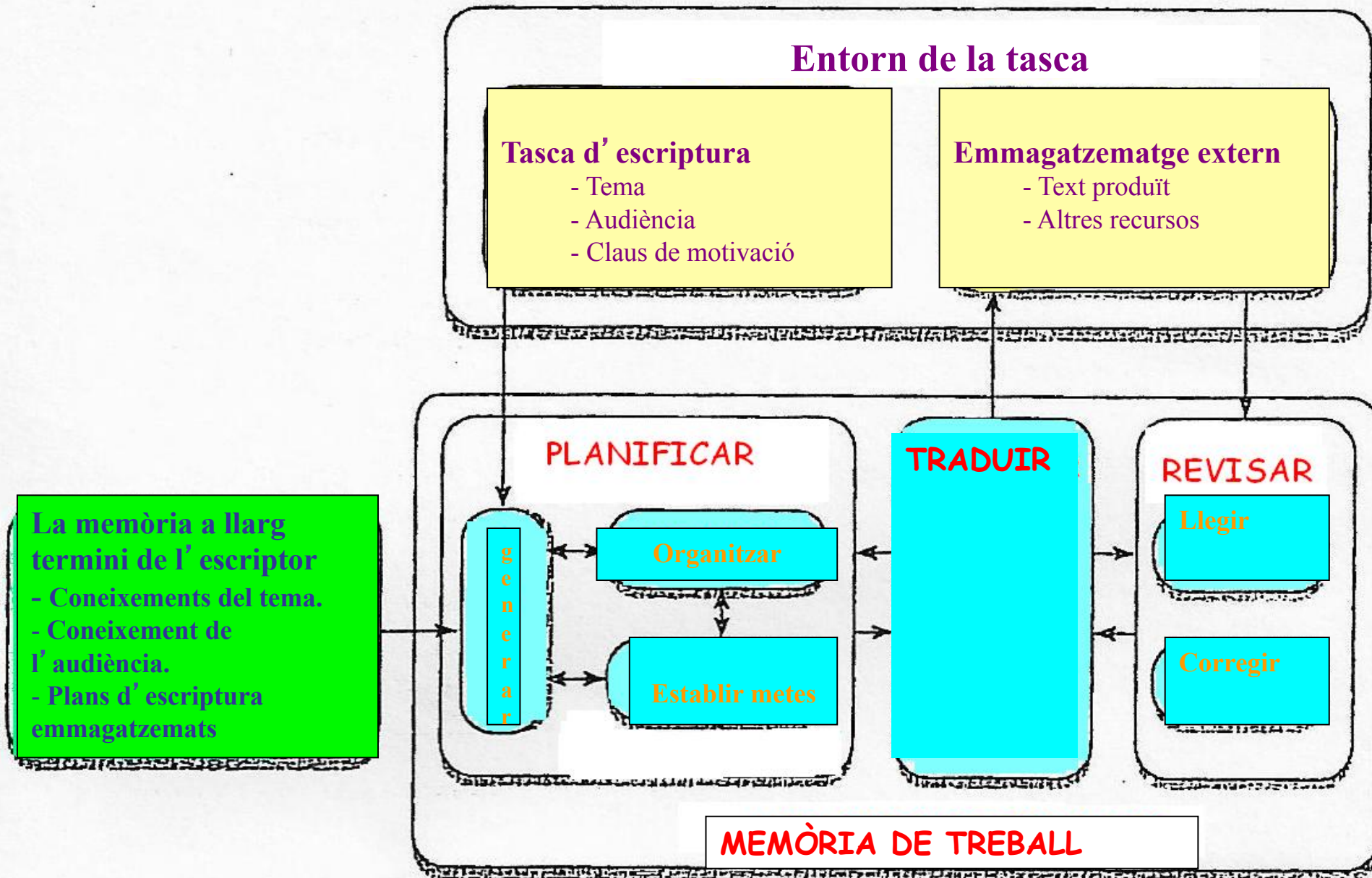
- Comprendre un model cognitiu d'escriptura.
- Identificar els elements que interactuen en l'aprenentatge de l'escriptura.
- Descriure les diferències individuals de l'escriptura.
- Valorar la importància que té l'entorn per a estimular l'escriptura.
- Reconèixer el rol del professor.
- Descriure les conseqüències que tenen els estudis de les habilitats de l'escriptura en l'educació.

TEMA 7: APRENTATGE I ENSENYAMENT DE L'ESCRITURA

Esquema

1. El model cognitiu de Flower i Hayes sobre l'escriptura.
2. Diferències individuals en escriptura.
3. Millora de l'escriptura.
4. Conseqüències per a l'ensenyament.

1/ Entorn de la tasca

- Tasca d'escriptura: condicions externes: tema, abast, audiència, motivació
- Magatzem extern: el text que s'escriu i altres materials (fitxes)

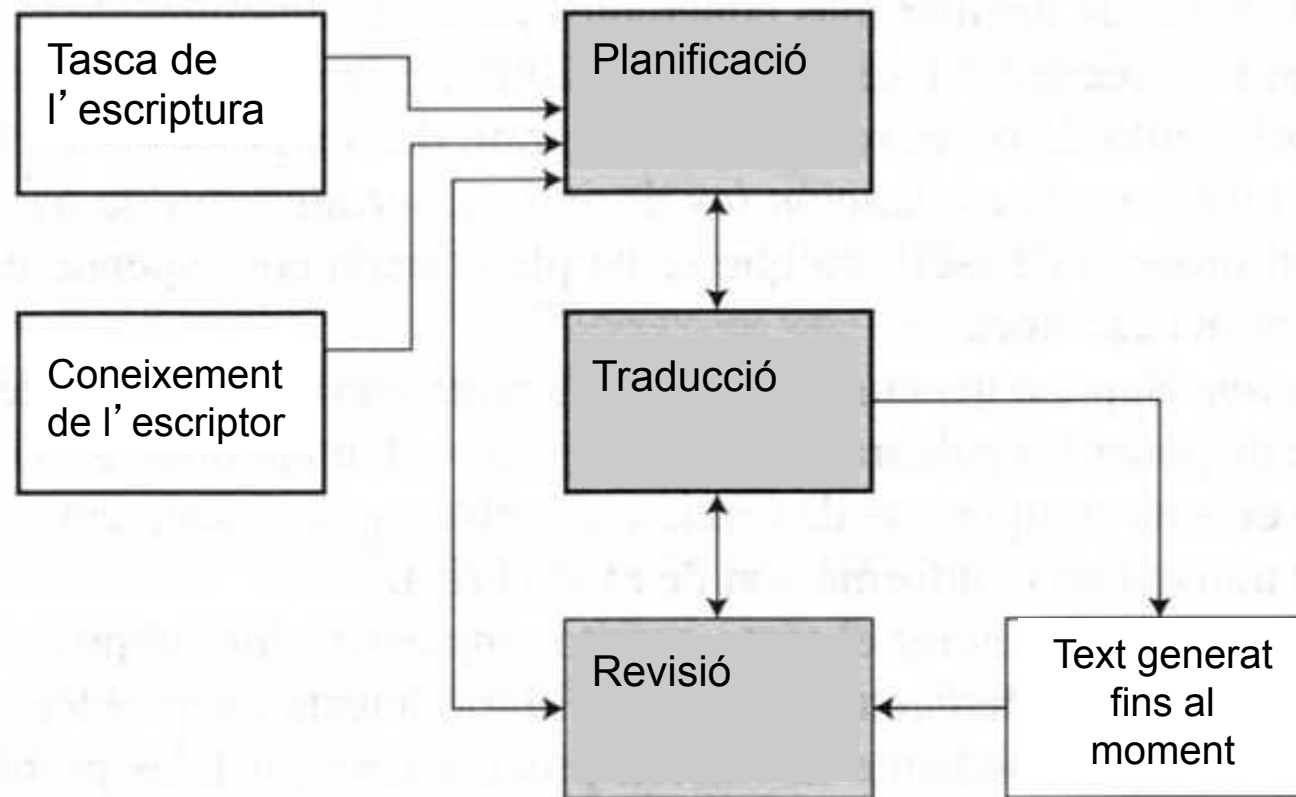
2/ Memòria a llarg termini

- ▶ Coneixement dels continguts (coneixement sobre el tema)
- ▶ Coneixement de l'audiència
- ▶ Plans d'escriptura emmagatzemada

3/ Memòria de treball

- Planificar: fixar metes, generar idees, organitzar
- Traducció: transformar les idees pròpies en text escrit
- Revisar o reexamen: tornar a estudiar l'escrit en qualsevol moment
  - ☒ avaluar: tornar a llegir el text i jutjar
  - ☒ revisar: reescriure i reestructurar el text

Figura 4.4 de la pàgina 192 del capítol 4 de Mayer

Cerca d'informació en la memòria a llarg termini per a establir un pla per a generar el text. Tres subprocesos:

- 1) **Generació**: recuperar la informació rellevant de la MLLT.
- 2) **Organització**: seleccionar la informació més útil i estructurar-la.
- 3) **Establiment d'objectius**: criteris generals per a orientar l'execució del pla d'escriptura.

Escriptors experts realitzen més planificació global que els inexperts.

- 6 anys: dificultats per a generar idees.
- 12 anys: “conten el coneixement”, expressen idees segons les generen sense avaluar ni organitzar.
- Escriptors majors: transformen el coneixement, generen, avaluen i organitzen les idees abans d'expressar-les.

Els estudiants necessiten instrucció i pràctica sobre com generar idees, com organitzar la informació i com avaluar.

Kellog (1994), hipòtesi: demanar als alumnes que planifiquen abans d'escriure.
Resultats: és possible ensenyar als alumnes a realitzar processos de planificació productius abans de començar a escriure.

Com podem fomentar el desenvolupament de les habilitats de planificació?
Com podem cercar la informació necessària: com prendre notes de diferents fonts?
Ser capaç d'organitzar les idees en una estructura coherent (esquema).

L'alumnat ha d'escriure sobre temes que coneixa o que haja indagat.

Implica transformar les idees en paraules. Empra habilitats mecàniques: cal·ligrafia, ortografia, puntuació, construcció de frases gramaticals.

Factors limitants:

- gràfics: ortografia, grafia.
- sintàctics: gramàtica, puntuació.
- semàntics: comunicar significat.
- textuais: encaixar frases en paràgrafs i textos coherents.
- contextuais: estil adequat (sarcasme, ironia).

Conseqüències per a la instrucció:

- * El procés de traducció suposa parar esment a la producció física de les paraules. Açò suposa prestar menys atenció al contingut.
- * Puntuacions baixes en escriptura a mà/puntuacions baixes en redacció. L'entrenament té un efecte positiu sobre la qualitat de la redacció.
- * La redacció depèn d'haver automatitzat les habilitats d'escriptura a mà.

Comporta millorar el text escrit mitjançant la lectura (detecta) i edició (corregir).

- ¬Escriptors principiants: poca atenció a la revisió i canvis superficials.
- ¬L'alumnat detecta errors en textos aliens més fàcilment que en els propis.
- ¬Escriptors millors corregeixen el doble d'errors que els pitjors.
- ¬Escriptors de més edat corregeixen el doble d'errors que els més joves.
- ¬Com més expert siga l'escriptor major és la proporció de temps que dedica a la revisió.
- ¬L'alumnat més capaç en correcció d'errors de significat si coneix el tema, la familiaritat amb el tema no influeix en la correcció d'errors mecànics.

Conseqüències per a la instrucció:

- L'alumnat ha de ser encoratjat perquè revise el que ha escrit.
- Donar instruccions sobre quines estratègies emprar per a detectar i corregir errors.
- L'ús de processadors de text hauria de facilitar les revisions.
- Les diferències entre un bon escriptor i un de dolent no és la qualitat del primer esborrany, sinó la quantitat d'esborranys.
- L'alumnat ha d'assumir que la revisió pot transformar un mal text en un d'excel·lent.

2.1) Diferències de processament de la informació

- Capacitat lectora
- Pràctica en escriptura
- Mode de processar la informació
- Capacitat d'atenció.

2.2) Generar idees

Coneixement del tema, de l'audiència, del que és una bona història.

2.3) Diferències de planificació

Bons escriptors: se centren en expressar el significat.

Escriptors eficaços: preocupats per la mecànica, evitar errors literals de la font (narradors del coneixement)

2.4) Diferències d'organització

Llaços de cohesió (referència i conjuntius)

Crear un context per a l'escriptura: **comunitat d'alfabetització**

- Alumne escriu per a repetir el que sap → narració del coneixement.
- Alumne construeix coneixement nou → transformació del coneixement.
- L'escriptura és una eina d'aprenentatge.
- Motivació de l'alumne: desig de comunicar-se.
- Comunitat d'alfabetització, companys i professor ↔ llegeixen, escriuen, parlen i escolten.

Paper de l'alumne en la comunitat d'alfabetització

Discuteixen sobre plans d'escriptura, escriuen i reflexionen sobre la seua escriptura.

Diàleg de l'alumnat: donar i rebre consells, aprèn i ensenya.

Correcció en parella o petit grup: retroalimentació immediata.

Paper del professor en la comunitat d'alfabetització

Crear un entorn on es parle, s'escolte, es llija i escriga.

Diàleg professor-alumne per a millorar el treball escrit.

Pensar en formes alternatives d'expressar les idees.

Prendre decisions sobre la revisió.

Conferència d'escriptura del professor amb l'alumnat.

Fomentar el procés d'escriptura i construir habilitats d'escriptura

Fer que l'alumnat escriga amb freqüència.

Crear un ambient informal i de suport per a l'escriptura, activitat social.

Fer èmfasi en estratègies prèvies a l'escriptura (motivar, generar idees, pensar en l'audiència).

Incidir en transformar el coneixement, no només narrar-lo.

Animar l'alumne a desenvolupar estratègies de revisió productives.

- Revisió global
- Diàleg amb el grup d'iguals
- Llegir a companys, pares
- Emprar tecnologia informàtica

L'enfocament adequat de la instrucció és que l'escriptura consisteix a transmetre significat, no a adquirir fets gramaticals (no hi ha relació entre el coneixement gramatical i la capacitat d'escriure).

- Fomentar la creativitat i avaluar l'escriptura no han de ser forçosament excloents.
- Es necessita un nivell de competència tècnica per a escriure de forma creativa. La recollida d'informació és part integral de l'escriptura creativa.
- La retroalimentació del professor es concep per a millorar la qualitat dels que escriuen i no ha de ser innecessàriament crítica.
- És més probable que l'alumne siga creatiu si el professor espera que així siga (expectatives del professor).

BIBLIOGRAFIA

- Bruning, R.H., Schraw, G.J., y Ronning, R.(2002). *Psicología cognitiva e instrucción*. Madrid: Alianza Editorial.
- Mayer, R.(2010). *Aprendizaje e instrucción*. Madrid: Alianza.